

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Historiae|| Natvralis|| De|| Serpentibvs|| Libri Dvo.||

Jonston, Jan

Heilbronnae, MDCCLVII.

VD18 90529200

Titvlvs I. De Draconibus in genere.

urn:nbn:de:gbv:45:1-11078

rembergii) se vidisse quosdam Lufitanos, cepisse in India aliquos, rati poluos esse, ut iis sedarent famem: incolas tamen admonuisse ne facerent, noxios esse, nec poluos suos esse, et distingui pedum numero, nam angues illi impares illos habent.

Huc ponemus tum illos qui fescuipedales, eximii coloris, in Cuba insula vivunt, et *Boquatrara* vocantur: tum eum cuius iconem a Pellicerio observati Rondeletius exhibet. Terrestris anguis specie est, colore rubro, cum lineis obliquis et sinuosis a dorso ad ventrem ductis, eam-

que lineam a capite ad caudam fecantibus. Sciffura oris non admodum grandis, dentes acuti et ferrati, branchiae operatae, squamosi piscis instar. In dorso a capite ad caudam fere, quaedam veluti capillamenta tenuia, pariterque in alvo. Claudant agmen illi qui in flumine Americano Urquaja, quatuordecem passuum longitudine, duarum ulnarum latitudine, capitibus super undas eminentibus natant, et homines natandi vel bibendi causa flumen accedentes cauda involutos in eundem trahunt.

Bembus
Venet. Hist.
l. 6.

HISTORIAE NATVRALIS

De Serpentibus

LIBER II.

De Draconibus.

TITVLVS I.

De Draconibus in genere.

Ambros. A.
H. S. l. 2. c. 1.
Nomen.

Draconis nomen non tam *παρά τὸ δράν ἄχθον*, quod magnam hominibus molestiam creet, iis insensibilissimus; quam *παρά τὸ δέρεν*, quod visione valeat, venit. Graeci *Δράκοντα* vocant. Syrenasalibi dictos apud Isidorum extat, et in Arabia alatis tale nomen.

Descriptio.

In *Descriptione* non bene convenit authoribus. Abensina et Aëtius asperrimis *squamis* obritos, magnis *oculis*, pelle *superciliarum* loco eminenti, cum pelle *barbae* instar sub mento, amplo *ristu*, *lingua* exerta, *dentibus* magnis instructos faciunt. At Solinus adeo parva ora habere scripsit, ut mordere non possint: id est, non dehiscencia ad morsum: *Dentium* quoque numerus in controverfo est. Claudius Minos fedecem ponit. Nicander triplici ordine dispositos. Eidem Draco est colore nigro, ventre subviridi cum palearibus sunt mento rufi coloris. Philostratum si sequimur, montanorum juvenes modicam gerent cristam, aetate provecti grandiozem, et crocei coloris barbam: palustres

cristis carere. Plinius vero expressit. *Id modo mirum, unde cristatos Iuba crediderit.* Circa Atlantem media corporis parte crassescunt, cauda et collo gracilimi.

In Africa inprimis et India reperiuntur. Nam Plinius apud Aethiopes Azachaeos, Strabo apud Hesperios; Leo Africanus in specubus Atlantis; Solinus in montibus Aethiopiae ardentibus meridiei obversis; Philostratus circa Gangem flumen; Abensina in partibus Nubiae; in provincia Caraja Paulus Venerus; prodidere. In Calecur multos adolere, alii authores sunt. Bellonius ex quadam Arabiae parte in Aegyptum alatos deferri scribit. Nicander in Pelethroniis ad Pelium in Theffalia montem, vallibus quendam olim stabulatum. Fuisse et ad Cracoviam, in historia Polonica legimus.

Famem diutissime ferre possunt. Semel cibum aggressi, difficillime satiantur, ita ut rebus venenatis, herbis, pomis inprimis, quorum succo alvum laxant, vescantur: nausea ex illis vexari, lactuca sylvestri sibi meden-

Plin. H. N.
l. 8. c. 13.
Leo Afric.
can. l. 9.

Locus.
Plin. l. c.

Solin. Poly.
hist. c. 33.

Philostr. in
vita Apol.
lonii.

Bellon. obs.
l. 2. c. 7.

Nicand. in
Theriac.

Vitruv.

Arist. H. A.
l. 9. c. 6.

Plin. H. N.
l. 10. c. 72.

medentur. Ova serpentum spectanda arte sorbent. Aut enim solida hauriunt, si jam fauces capiunt, quae deinde in semet convoluti frangunt intus, atque ita putamina excutiunt: aut si tenerior est, et catuli adhuc aetas, orbe apprehensae spirae, ita sensim vehementesque praestringunt, ut amputata parte ceu ferro, reliquam quae amplexu tenetur sorbeant. Simili modo avibus devoratis solidis (dicuntur hos spiritu copioso de stabulis egressi attrahere) contentione plumas et ossa revolvunt. Aristoteles sumptum ovum iterum atque iterum sibi admovere, quoad summam partem rectam stant, et tum, parum contractos se colligere, ut distento corpore, haustum ovum deorsum labatur, dixit.

Aelian. H.
A. l. 2. c. 21.
Philo in
Tambis.

Arist. H. A.
l. 8. c. 4.

Generatio.
Herodot. in
Thalia.

De Generatione vix habeo quod scribam, quia et apud auctores nihil fere occurrit. Herodotus capite maris in faeminae os inferto coire fabulatur: mutuo complexu congressi verisimile est. Afri ex lupae cum aquila congressu, Draconem erumpere, rostro et alis patri, cauda matris similem, corio serpentino, multisque maculis versicolore, nugantur. Quidam factus vivos parere docent; alii ova, quod de Ternatenibus Balthasar Diaz scripsit. Vtrumque facile concederem.

Antipathia.
Geopon.
l. 9. c. 7.
Arist. H. A.
l. 9. c. 1.

Inimicitias cum Aquila et Elephantem gerit; adeo ut Geoponicorum author prodiderit, non stabulari ibi Draconem ubi sterco aquilae inveniretur, auditoque alarum ejus strepitu, in antrum aufugere, Aelianus scripsit. Dimicationem cum ea ita Nicander describit.

Hunc petit invisum, magni Iovis armiger hostem,

Cumque genis parat acre suis ex aethere bellum,

Pascentem in sylvis quam primum viderit illum

Quod totos ferus is nidos cum mitibus ovis

Et simul ipsa terens, et vastans pignota perdit.

Non timet hoc serpens, immo quodam impete durus,

Profiliens, ipsamque Aquilam, leporemque tenellum

Extrahit ex rapidis, vi fraudeque fortior unus.

Cauta malum declinat avis, fit ibi aspera pugna;

Vt queat extortam victor sibi tollere praedam,

Sed frustra elapsam, et volitantem hinc inde volucrum

Insequitur, longos sinuum contractus in orbem,

Obliquoque levans sursum sua lumina visu.

Quomodo cum Elephantibus dimicent, in horum historia scriptum.

Quae de Gryphibus apud Philostratum habentur, fabulosa sunt.

Venenum habere nonnulli negant: solo interficere morsu. Alii aërem inficere halitu, cuius exemplum apud Aristotelem legitur.

Tempore Philippi Regis Macedonum inaccessa ideo montis cujusdam Armeniae via, extinctis demum Draconibus patuit. At Gesnerus et Stumpfius venenatos probant. Prope Niderburgum oppidum, cum se Dracones in quodam fonte abluissent, quicumque post ex eo bibere, alvo tumefacta moriebantur. Is qui Helvetiam a Dracone supra pagum Wilver stabulantem purgavit, sanguine ejusdem conspersus, occubuit. Morsum dolor partis et faetor excipiunt, vulnusque paucum fundit sanguinem. Laudat Plinius gramen; Aëcius remedia quae in aliorum ictibus adhibentur, praescribit. Ponzello caput abscissum, pelle nudatum et impositum placet.

Circa Mores observa, vigilantes esse, et ideo non tantum auditus exquisiti, sed et visus acutissimi. Aurimicis si quas invenerint, incubare, Philostratus prodidit. Rem aliquam aggressuri ingentem sibilum edunt. Vernam nauleam lactucae sylvestris succo adstringunt. In Aethiopia quaterni et quini inter se cratium modo implexi erectis capitibus velificantes, ad meliora pabula Arabiae, fluctibus vehuntur. Indies majorem adipiscuntur vigorem, et ad extremam senectam perveniunt. Homines adorsuri mortiferas radices comedunt. Cicurari denique solent.

Hera-

Vsu.

Galen.
Alim. l.
cult. l.

Differen.

M. Pau.
Venet. l.
cap. 40.

Aelian.
A. l. 17.

Aelian.
A. l. 15.

Strabo
gr. l. 10.

Mores.

Plin. H. N.

l. 8. c. 27.

Plin. H. N.

l. 8. c. 13.

Aelian. H.

A. l. 6. c. 4.

Heraclides Philosophus exarmatum habuit, qui gradienti et quiescenti canis instar adfistere solebat.

Vfus. Aethiopes eis vescuntur, quod vitrei sint eorum carnes coloris et maxime refrigerent. Vesputius etiam, cum extra fortunatas insulas navigaret, populos quosdam similibus draconum animalibus demptis alis in cibo uti vidit. Aegyptii serpentibus vescuntur, ut Galenus scripsit. Quantum ad *Medicinam*, commendat ad fugandas venenatas bestias adipem *Plinius*: eadem in ulceribus illatis utitur: Cum melle commisto, inchoantes caligines sanat. Caput si gestetur, a lippitudine praeservare scribit. Os ex spina dentium dolores sedat. Reliqua nugatoria sunt. De lapide alibi agemus.

Differentiae. *Differentiae* Draconum a magnitudine, loco, colore, figura et venefica qualitate sumi possunt. Magnitudo pro ratione natalis soli variat. Marcus Paulus Venerus decem cubitorum in provincia Carazon stabulari dixit. Tempore Philadelphii duo quatuordecim cubitorum ex Aethiopia Alexandriam delati fuere. Hieronymus unius XV. cubitorum meminit. Aelianus in Aethiopia XL. Octavianus Augustus L. cubitorum Romae aluit, et populo ostentavit. Tempore Alexandri visus in India LXX. longus. Apofysares LXXX. cubitorum nurrivit. Strabo, centum reperiri, scripsit: jugeri in Macra juxta Iordanem longitudine, et tam altum, ut duo equites hinc inde locati se conspicerent non possent. Taceo Posidonium qui de quodam prope Damascum, centum quadraginta pedum scribit: Gellium, apud quem de illo, qui M. Atilii Reguli exercitum infestavit: Egnatium, qui de cujusdam intestino centum viginti pedes longo prodidit. *Loci* ratione sunt alii *montani* qui grandiores, et acriores, cristis insigniuntur: alii *palustres* qui tardi motus, caput vix attollunt, et cristis carent. *Colorem*

species, si sunt Aetio, nigri, rufi, cinerei; Nicandro ventre subviridi: Philostrato tergo nigri; Homero rubicundi: Pausaniae fulvi; Lucano aurati.

Figurae sunt variae. Sunt auctori libri de natura rerum Draconopaedes, facie humana, vultu venusto, reliquo corpore tortuoso: inter quos et ille qui primos parentes seduxit, censetur. Sunt suibus similes, corpore graciliore, rostro validissimo, dentibus aprinis, ut apud Aetium legitur. Sunt in Congo arietis magnitudine, alati, fulvi, oblongi rostri, crudis carnibus vescitantes. Sunt ad Gangem; si Philostrato credimus, quorum oculi, lapidis preciosi instar, coruscant. Sunt apud Plinium, pedibus anserinis: apud Thebanos cornu munitissimi, in regione Carajam quidam qui tantum anteriores pedes habent: alii qui pedum loco duabus unguis armantur, ventre enormi, rictu amplo. Dari *Alatos* nullum dubium; eosque membrana ab anterioribus ad posteriores instructos, quam in volando expandunt, dum quiescunt ad alvum colligunt. Sane tales Aristoteles in Aethiopia, Lucianus in Lybia, Iovius in Georgiana, Bellonius qui et cada-ver conditum habuit in Aegypto, ponunt. Cardanus duos Lutetiae bipedes vidit. Solinus, circa Arabiae paludes versari observavit. Visus et in Florida tam exiguis alis, ut vix se a terra attollere possit. De iisdem quoque apud Pomponium Melam, Ciceronem, et Herodotum habetur: qui ab Ibidibus in Aegypto perimi addunt. De *Venenorum* differentis habe. In monte Atlante solo contactu interimere, capite et cauda graciles, sed ventre adeo immanes, ut vix sint ad rependum idonei. In monte regni Narsingae, qui in arboribus versantur, obtutu perimunt. Vnde quidam in *arboreos* et *Chamodracones* distinxere.

Philost. l. 1.
de vita Apollonii c. 2.
Homer.
Iliad. l. 12.
Lucan.
Pharsal.
l. 9.

Aetius.

Plin. H. N.
l. 11. c. 47.

Lucian. de
Dipsadib.
Iovius Hist.
l. 18.

Bellonius
obs. l. 2.
c. 70.

Mela. l. 2.
c. 4.

Cicero
de N. D. l. 2.

Herodot.
l. 2.

Scalig. Ex-
erc. 183.

TITVLVS II.

De Draconibus in specie.

CAPVT I.

De Draconibus non alatis.

ARTICVLVS I.

De Draconibus non alatis apodibus.

PVNCTVM I.

De Basilisco.

Dracones optime in non alatos et alatos: illos in apodes et pedatos distinguemus. Apodes sunt Basiliscus, Draco Pythius, et quidam Exotici. Basiliscus Latinis Regulus vel quod terrori aliis Draconibus sit, vel quod diadema in capite gerat, ut Festus, habet, dicitur. Sibilo ejus reliquos terreri, et praedam derelinquere, apud Aelianum legimus. Descriptiones ejus variae habentur. Galenus facit flavum, triplici apice frontis decorum. Abensina, ad flavedinem et nigredinem vergentem, capite valde acuto, oculis admodum rubentibus. Plinius XII. non amplius digitorum magnitudine, candida in capite macula, ut quodam diadema te insignem. Grevinus ex Nicandro III. palmos longum, corpore flavo, tribus eminentiis superbum. Alas nonnulli tribuunt, sed exiguas et absque usu. Ille qui in Marchia, in Abbatis Zinnenfis ditioe prope Lucken Waldam interfectus est, erat acuti capitis, flavi coloris, tres palmos longus, et valde crassus, cauda in latus turbinata, alvo notis candidis distincta, ore magno, tergore ad cyaneum tendente, prout eum Encelius descripsit. Addidit pastor, circa paludes divagari, ranis, serpentibus et aliis animantibus vesci, vaccas saepe interimere, et lacte delectari. Formantur et ex Raja, prout ex icone videre est. Servantur in Musaeo Bononiensi. In Cyrenaica nasci prodidit Plinius: Africae proprium Aelianus dixit. De Generatione vix quicquam compertum. Ex ovis ibidum prodire posse, Aegyptiis creditum: ex ovo galli in lutamine sepulto Alberto:

figura, gallo, cauda excepta, futurum scribit: ex ovo galli decrepiti, vulgata sententia; ex sylvestris Encelio proditum. Quid sentiendum sit alibi dicemus. Quomodo formari a gallo intra ovum possit, cum utero destituatur non video. Incubasse a gallinis posita, non diffiteor. Inimicitias gerit cum mustela, gallo, insectis et aliis Serpentibus. De Mustela ita Plinius. Huic tali monstro (saepe enim eneatum concupivere Reges videre) mustelarum virus exitio est: adeo naturae nihil placuit esse sine pari. Injiciunt eas cavernis facile cognitae soli tabe, necant illae simul odore, moriunturque, et naturae pugna conficitur. Mustelis tantum vinci dixit Solinus, quas illinc homines inferciunt cavernis in quibus delitescit. Vis tamen ne defuncto quidem deest. Aelianus galli praesentiam pertimescere dixit: ideo iterantibus per Africam comes. Mori quoque si canentem audivit, addit. De insectis Solinus. Basilisci reliquias amplo sestertio Pergameni comparaverunt. Ut aedem Apellis manu insignem, nec aranae intexerent, nec alites involarent, cadaver ejus reticulo aureo suspensum ibidem locarunt. De Gressu habet Plinius, nec flexu multiplici ut reliquos corpus impellere, sed celsum et erectum in medio incedere. Cum movetur, media corporis parte serpere, media arduum et excelsum esse, scripsit Solinus. Necat frutices, inquit Plinius, non contactos modo, verum et afflatos: exurit herbas, rumpit saxa. Talis vis malo est. Creditum quondam ex equo occiso hasta et per eum subeunte

Nomen.

Aelian. H. A. l. 2. c. 7. Descriptio. Galen. l. de Theriaca ad Pisonem

Plin. H. N. l. 8. c. 21.

Encel. de re metall. l. 3. c. 54.

Aelian. H. A. l. 3. c. 31. Generatio.

Antipathia.

Plin. l. c.

Solin. c. 27.

Aelian. H. A. l. 3. c. 31.

Solin. l. c.

Venerum.